

Andersdenkenden

In de complexe dynamische wereld van vandaag lijkt het niet langer opportuun om verschillen (tussen mensen) te willen opheffen. In plaats daarvan moeten we ze koesteren en zoeken naar manieren waarop verschillen tot hun recht komen, zonder dat fundamentele rechten daarbij in het geding geraken. Want verschil moet er zijn...' Zo besluit het meest boeiende en actuele hoofdstuk van het boek *Strategische communicatie. Principes en toepassingen* van Noelle Aarts en Cees van Woerkum. Communiceren met andersdenkenden is immers misschien wel het belangrijkste communicatievraagstuk van dit moment.

Aarts en Van Woerkum behandelen nog wel meer actuele of modieuze onderwerpen, zoals nieuwe media en zelforganisatie en interactieve planvorming, maar het onderwerp communicatie met andersdenkenden springt er echt uit. Wat zijn andersdenkenden? Je hoeft daarbij niet meteen te denken aan mensen uit verre oorden, maar die vergelijking dringt zich wel op. De auteurs geven aan dat het ook om verschillen tussen mannen en vrouwen, boeren en natuurbeschermers, of experts en leken kan gaan, maar communicatie met allochtonen en in het bijzonder Marokkaanse jongeren is wel het eerste waaraan je denkt bij het lezen van dit hoofdstuk.

De auteurs schetsen op een mooie, zakelijke toon de verschillende benaderingen van Pinto en Shahid, de beide specialisten op het gebied van interculturele communicatie die feitelijk een bittere kampenstrijd uitvechten. Het meest interessant is de benadering van David Pinto. Hij schetst de F- en G-structuren oftewel de Fijnmazige en Grofmazige structuren. De bekende behoeftepiramide van Maslow (met als ultiem doel zelfontplooiing van het individu) past volgens Pinto het beste bij culturen met een grofmazige structuur. Culturen met een fijnmazige structuur kennen gedetailleerde en strakke groepsregels en communicatieregels, gericht op respect voor de gemeenschap of groep. Hierbij past een behoeftepiramide met als centraal element: eer. En hoewel Pinto benadrukt dat het hier niet gaat om verschillen tussen landen (denk aan de strenge groepsregels in Staphorst) zie je hier toch een kenmerkend verschil tussen bijvoorbeeld autochtone Nederlanders en Marokkanen. De verschillende opvattingen over de rol van eer, respect en groepscultuur hebben verstrekkende gevolgen en leiden al snel tot misverstanden.

De auteurs schetsen vijf principes voor effectieve communicatie met andersdenkenden. Allereerst: vergeet de traditionele doelgroep. Zoek de dialoog met de mensen zelf. Ten tweede: benut informele netwerken. Maak gebruik van de sociale netwerken waarvan 'andersdenkenden' vaak afhankelijk zijn. Ten derde: werk met paraprofessionals (moeders, Marokkaanse buurtvaders). Ten vierde: problematiseer de context. Pak de situatie waarin mensen leven aan in plaats van de verschillen tussen mensen. Tot slot nog een ethische dimensie: moeten we ons sowieso bemoeien met andersdenkenden? Betutteling moet voorkomen worden, maar overeenstemming over de spelregels van de samenleving lijkt toch niet te veel gevraagd.

Noelle Aarts en Cees van Woerkum (2008). *Strategische communicatie. Principes en toepassingen*. Assen, Van Gorcum. ISBN 978 90 2324 450 9. 270 blz. € 25,50

Ewald van Rooij